

Clare Chambers

Een vriendschap

Vertaald door Erica Feberwee

De Fontein

In alle relaties die schipbreuk lijden, is er een moment aan te wijzen waarop de neergang heeft ingezet. Niet op dat moment zelf, maar later, bij terugblik. In Helens relatie was dat moment het weekend waarin de Verborgene Man in Westbury Park werd opgenomen.

Op de vrijdag daarvóór, toen ze bezig was alles in gereedheid te brengen voor haar favoriete groep patiënten, mannen met een alcoholverslaving, had Gil zijn hoofd om de deur gestoken. Toen hij zag dat er verder niemand was, kwam hij binnen, ging op de hoek van haar bureau zitten en keek toe terwijl ze het werkmateriaal klaarlegde: papier, potloden, houtskool en verf. Ezels waren in een halve cirkel rond een stilleven opgesteld: een rieten stoel met een lap fluweel eroverheen gedrapeerd en met daarnaast een tafeltje met een vaas tulpen, een melkkan en een schaal eieren. De deuren naar de twee kleine zijkamers, bestemd voor patiënten die behoefte hadden aan afzondering, stonden half open. Gil keek ernaar en vervolgens – vragend – naar Helen. Die schudde bij wijze van geruststelling haar hoofd.

‘Kath gaat dit weekend met de kinderen naar Deal,’ vertelde hij.

‘Echt waar?’ Het was al zo vaak op het laatste nippertje niet doorgegaan dat Helen had geleerd zich nergens meer op te verheugen.

Hij knikte. ‘Haar petekind heeft een baby gekregen, en ze gaat er morgen heen om... eh... Nou ja, wat doen vrouwen bij zo’n gelegenheid? Afijn. Dus...’

Hij keek haar aan met die intense blik waarmee hij niet alleen vrouwen aankeek, ongeacht hun leeftijd, maar ook zijn patiënten, de mannen niet uitgezonderd. Helen kende het effect van die blik maar al te

goed. Maar ze verbeeldde zich dat die nog net iets intenser was wanneer hij háár aankeek.

‘Dus je bent dit weekend bij mij,’ zei ze ten slotte. Ze hadden sinds drie jaar een verhouding, en hij had haar een appartement bezorgd waarvan hij een deel van de huur betaalde en waar ze elkaar konden zien. Maar in al die jaren was dat nog maar een keer of vijf, zes gelukt.

‘Als je niks beters te doen hebt.’

‘Nou ja, vooruit dan maar. Als je zoet bent.’

Ondertussen ging ze door met het klaarleggen van materialen. Als er iemand was binnengekomen, zou die nooit hebben gedacht dat hun relatie niet louter professioneel was. In de begintijd van hun verhouding, toen ze in hun hartstochtelijke verliefdheid de voorzichtigheid soms uit het oog verloren, hadden ze regelmatig in haar therapieruimte afgesproken, bij voorkeur in een van de twee kleine zijkamers. Inmiddels waren ze voorzichtiger geworden, en misschien ook iets minder hartstochtelijk. Geen van hun collega’s, van de geneesheer-directeur tot de verpleegkundigen, had ook maar enig vermoeden van hun verhouding. En zelfs als Helen in Gils aanwezigheid soms bloosde of wat al te stralend lachte, dan nog wekte dat geen argwaan, want dat deed iederéén die zich in zijn aandacht mocht koesteren.

‘Dan ben ik morgen na de lunch bij je. Kath neemt de auto mee, dus ik denk dat ik ga lopen.’

Dat zei hij niet in de hoop op een lift, hij dacht gewoon hardop. Helen had geen auto maar een tweedehandsscooter, waarop ze elke werkdag van Zuid-Croydon naar Westbury Park reed; een afstand van ruim zes kilometer.

‘Fijn. Dan zorg ik voor wat lekkers. Maar nu moet je wegwezen. Mijn mannen kunnen er elk moment zijn.’

Gil knikte en streek met zijn hand door zijn dikke bos donker haar, waarin het eerste grijs begon door te schemeren. Dankzij een wonderbaarlijke speling van de natuur – of misschien kwam het door de manier waarop hij het kamde – was het altijd even lang en viel het charmant slordig tot net over de boord van zijn overhemd. Alsof hij nooit naar de kapper ging.

Met een haastig ‘Ik hou van je’ was hij verdwenen. Het geluid van zijn voetstappen echode door de lange gang.

Helen zette de radio op Third Programme. Klassieke muziek – niet te hard, niet te zacht – had bewezen een kalmerende invloed te hebben op haar patiënten en ruimte te bieden voor rust en concentratie.

Dankzij de kleine accenten die ze had aangebracht, was haar werkruimte de gezelligste in het hele ziekenhuis. Aan het plafond hingen kleurige mobielen die zachtjes bewogen op de tocht, en aan de muren werden reproducties van oude meesters afgewisseld met werkstukken van zowel huidige als voormalige patiënten. Samen met een vaas droogbloemen en kleurig bedrukte kussens schiep dat alles een sfeer van harmonie en geordendheid.

Helen schoot haar werkkleding aan, een witte jas net zoals de artsen die droegen, maar in haar geval bedekt met klodders verf en houtskoolvegen. De alcoholverslaafden kwamen zoals altijd tegelijk binnen, om als groep de confrontatie met de kunst aan te gaan. Ze bezaten geen enkel creatief talent; de hoop op een naaktmodel was de enige reden waarom ze zich hadden ingeschreven, vermoedde Helen. Het stilleven met eieren en een melkkan had dan ook teleurgestelde reacties uitgelokt. Maar alles was beter dan dat ze een beroep moesten doen op hun verbeelding, want dat boezemde hun angst in. Al met al was de creatieve therapie vooral aantrekkelijk als respijt van de groepstherapie, die samen met het slikken van disulfiram de basis van hun behandeling vormde. Bij Helen hoefden ze even niet aan hun verslaving te denken en geen vragen te beantwoorden over de ongelukkige omstandigheden die tot hun ondergang hadden geleid. In plaats daarvan dreven ze vrolijk de spot met zowel hun eigen inspanningen als die van de anderen, maar ze waren ook gul met hun lof voor alles wat ook maar een béétje leek op het voorbeeld dat ze werden geacht na te schilderen.

Van Helen werd verwacht – dat was haar tijdens het sollicitatiegesprek nadrukkelijk te verstaan gegeven – dat ze de vrije expressie van haar patiënten aanmoedigde, zónder zich op het terrein van de medische staf te wagen, waarvan ook Gil deel uitmaakte. Ze werd

niet geacht diagnoses te stellen, laat staan haar cursisten te onderwerpen aan welke vorm van psychoanalyse dan ook. Vandaag was ze door het vooruitzicht van het weekend zo afgeleid dat zelfs die eenvoudige opdracht haar zwaar viel. Ook omdat ze tegen Gil niets had gezegd over de complicatie die een schaduw over hun plannen wierp.

Inmiddels drie weken geleden had ze de uitnodiging aangenomen voor een etentje bij Clive, haar broer. Die zaterdag zouden ze met de hele familie de zestiende verjaardag van haar nichtje vieren. Het was iets waarnaar ze had uitgekeken. Ze was dol op Lorraine – echt een puber, onbeholpen en in de knoop met zichzelf – en tot op zekere hoogte ook op haar broer. Met June, haar schoonzus, was de relatie nogal afstandelijk. Haar broer was tot haar verrassing zo attent geweest om haar eerder die week te bellen met de vraag of ze wilde dat hun ouders haar ophaalden. Ze had voor de lift bedankt. Haar vader was als chauffeur nogal grillig, en dat gold ook voor zijn humeur. Ze kwam gewoon op de scooter, had ze gezegd. Maar daar moest ze nu op terugkomen. Zo ging het altijd. Gil wist pas op het laatste moment of hij beschikbaar was, terwijl háár beschikbaarheid onder alle omstandigheden als vanzelfsprekend werd beschouwd. Ziekte zou het enige geloofwaardige excuus zijn om haar broer zo kort van tevoren af te bellen.

Bij het vooruitzicht dat ze zou moeten liegen, werd ze bijna misselijk en kreeg ze kramp in haar darmen, zoals zo vaak wanneer ze erover nadacht hoe immoreel het was wat ze deed. Tegen de tijd dat ze het vervelende telefoontje moest plegen, zou ze misschien helemaal niet hóéven liegen. De andere optie – gewoon naar haar broer gaan en afzien van een weekend met Gil – kwam niet eens bij haar op.

Ronald, een van de ijverigste leden van de groep, deed haar opschrikken uit haar gepieker door haar te wenken. Hij was begonnen met schetsen, zonder een indeling te maken van wat er op het papier moest komen. De vaas, de kan en de schaal waren als een groepje op de tafel geschikt, maar bij Ronald stonden ze een eind bij elkaar vandaan, op gelijke hoogte, en zonder enige relatie tot de achtergrond.

De eieren – kleine, afgeplatte kiezelstenen in de versie van Ronald – zweefden boven de tweedimensionale schaal. Het zou de tekening van een kind van zes kunnen zijn. Maar Ronald was een volwassen vent, een man voor wie draaibanken en auto's geen geheimen hadden, en die in de kroeg achter de piano kroop en elk verzoeknummer kon spelen.

‘Het lijkt er niet op!’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Wat doe ik verkeerd?’

‘Je doet helemaal niks verkeerd,’ stelde Helen hem gerust. ‘Bij tekenen is er geen goed of fout.’

‘Maar ik wil leren om het beter te doen. Wat heeft het anders voor zin?’

Had hij het over creatieve therapie of over zijn verslaving, vroeg Helen zich af. Als hij van zijn verslaving kon worden genezen, deed het er nauwelijks meer toe of hij tulpen en melkkannen kon tekenen.

‘Als je moeite hebt met de compositie, zou je je misschien op één onderdeel kunnen focussen.’

‘Mag ik opnieuw beginnen?’

‘Ja, natuurlijk.’ Helen pakte het vel papier voordat hij het kon verfrommelen. ‘Niet weggooien. Die tekening gaat in je map.’

Ze bewaarde trouw en met een bijgelovige nauwgezetheid al het werk van haar patiënten, ook nadat die waren ontslagen. Niet alleen omdat ze vond dat hun inspanningen respect verdienden, maar ook omdat het werk de waarde van de therapie aantoonde. Haar mentor in het ziekenhuis waar ze als vrijwilliger had gewerkt, was daar heel stellig over geweest. ‘Je bent hier niet om kunst te onderwijzen, en je patiënten zijn hier niet om kunst te maken. Ze zijn hier om beter te worden. En daar kan het proces van schilderen, tekenen, beeldhouwen bij helpen. Het resultaat van dat proces dient met respect te worden behandeld.’

Een verschil van opvatting hierover had geleid tot haar eerste contact met Gil, kort nadat ze in Westbury Park was begonnen, inmiddels ruim drie jaar geleden. Uit enthousiasme en gedrevenheid voor haar nieuwe functie maakte ze vaak overuren om te zorgen dat alle materialen alvast klaarlagen voor de volgende dag. Na werktijd spoel-

de ze penselen en paletten schoon, ze sleep de potloden en zorgde dat de tafels er weer netjes uitzagen. Toen ze op een avond een mok terugbracht naar de kleine ruimte in een andere vleugel waar het personeel in de pauze koffie dronk of een kaartje legde, trof ze daar drie verpleegkundigen, druk bezig met het knopen van een kleed.

Het was nog te vroeg voor hun avonddienst, en blijkbaar hadden ze besloten hun laatste vrije minuten nuttig te besteden. Toen Helen binnenkwam, keken ze op, maar bij het zien van haar witte jas vol verfvlekken, die verried dat ze geen arts was, negeerden ze haar en gingen door met hun gesprek.

Kleden knopen was een veelgebruikte bezigheidstherapie, en Helen glimlachte bij de gedachte dat blijkbaar ook het personeel daar bij wijze van ontspanning baat bij had. Het had iets ontroerends zoals het patiënten verbond met hun verzorgers en behandelaars. Die nobele overpeinzing werd echter wreed verstoord toen ze besepte dat ze zich had vergist. In plaats van een kleed te knopen, trokken de drie vrouwen met metalen haken de wol uit het stramien en gooiden die in een zak op de grond.

‘Waarom doen jullie dat?’ vroeg ze verbijsterd.

De verpleegkundigen keken haar aan. ‘We halen de boel uit,’ antwoordde een van de drie, een potige verschijning met stijf gepermanente krullen. ‘Dan kunnen ze morgen weer opnieuw beginnen.’

De andere twee lachten. Niet spottend of kwaadaardig, maar Helen was er ontdaan van.

‘Maar waaróm dan?’ Ze had zich voorgenomen om zich, zeker in het begin, zo veel mogelijk op de vlakke te houden en conflicten te vermijden. Maar het eerste conflict leek zich nu al aan te dienen.

‘Omdat we niet genoeg wol hebben. Trouwens, waar zouden we al die kleden moeten laten? En hun maakt het niks uit.’

Helen hoefde niet te vragen wie ze met ‘hun’ bedoelde. ‘Wie heeft hier opdracht toe gegeven?’

‘Zo doen we het altijd,’ zei een van de andere twee verpleegkundigen, iets minder zelfverzekerd dan haar collega. ‘Er is gewoon niet genoeg wol.’

‘O.’ Helen haalde diep adem om kalm te blijven. Volgens de niet-officiële maar strikte hiërarchie stonden verpleegkundigen maar net iets lager op de ladder dan zij. Bovendien zou het ongepast zijn hun een uitbrander te geven terwijl ze gewoon hun werk deden. ‘Mag ik die even meenemen?’ Ze wees op de zak met uitgehaalde wol. ‘Ik breng hem zo weer terug.’

De drie vrouwen knikten. Ze wilden niet tegen haar ingaan, dat was duidelijk, maar Helen stelde zich de misprijzende blikken en het afkeurende gemompel voor zodra ze hun de rug had toegekeerd.

Op zoek naar iemand bij wie ze haar verontwaardiging kwijt kon, kwam ze langs de spreekkamer van dr. Rudden. De psychiater en zij waren nog niet officieel aan elkaar voorgesteld, maar ze had al wel een stafvergadering bijgewoond waarbij hij ook aanwezig was geweest, net als de geneesheer-directeur, de psychotherapeuten, de sociaal werkers, de verpleegkundigen en de bezigheids- en fysiotherapeuten. Hij was haar vooral opgevallen omdat hij veruit de knapste was van de hele groep. Overigens zonder serieuze concurrentie. Tijdens de vergadering had hij voornamelijk over zijn papieren gebogen gezeten en aantekeningen gemaakt.

‘Binnen,’ klonk het op haar ferme kloppen – met een timide opstelling kwam ze nergens; als ze iets wilde bereiken zou ze krachtig stelling moeten nemen.

Dr. Rudden zat achter zijn bureau, zijn stoel was naar de hoge ramen gekeerd die uitkeken op de groene gazons waar patiënten genoten van de vroege avondzon. In de uitpuilende asbak lag een sigaret te smeulen; rook kringelde naar het vergeelde plafond. Aan de muur achter zijn bureau hing een reproductie van *De slapende Titania*, van Richard Dadd. Het was een schilderij dat Helen maar al te goed kende, en onder andere omstandigheden zou ze er iets over hebben gezegd.

Bij haar binnenkomst nam hij zijn voeten van de vensterbank, ging staan en trok vragend zijn wenkbrauwen op. ‘Dag eh...’

‘Helen Hansford.’

‘Helen Hansford. Creatieve therapie. Wat kan ik voor u doen?’ Hij

had een prettige stem. Sussend, welluidend. Maar ze wilde niet gesust worden. Althans, nog niet.

‘Ik ben kwaad. En goed ook.’ Ze hield de zak met wol omhoog. ‘Ik ontdek net dat het kleeft dat de patiënten tijdens bezigheidstherapie maken, weer wordt uitgehaald. Zodat de patiënten morgen weer overnieuw kunnen beginnen.’ Ze zette de zak plompverloren op het leren bureaublad, dat volkomen leeg was, zonder zelfs maar een snip-pertje papier. ‘Wist u dat?’

In plaats van antwoord te geven stelde hij een wedervraag. ‘En daar bent u kwaad over?’

‘Dat ben ik zeker. Het getuigt van een gebrek aan respect voor de patiënten en hun inspanningen. En dat doet afbreuk aan de behandeling.’

Hij knikte, traag en nadenkend. ‘Het gaat niet om het resultaat, het gaat om de therapeutische werking van het proces...’

‘Dan nog. De patiënten moeten het resultaat van hun inspanningen kunnen zien. Ze moeten er trots op kunnen zijn.’

Hij gebaarde haar te gaan zitten, maar ze schudde haar hoofd. Het was gemakkelijker om kwaad te blijven wanneer ze stond.

‘Misschien moet u het zien als het leggen van een puzzel, het bouwen van een kaartenhuis. De bevrediging die we daaraan ontleen, heeft niets te maken met het scheppen van iets blijvends –’

‘Dat is wat anders!’ Ze hoorde zelf dat ze steeds hoger en harder ging praten. ‘Een puzzel en een kaartenhuis zijn niet bedoeld als iets blijvends. Maar een kleed knopen is een ambachtelijke bezigheid. En een tapijt is een nuttig iets. Het zou bovendien leuk staan in het dagverblijf.’

Hij vernauwde zijn ogen en nam haar aandachtig op, alsof haar opmerking een weloverwogen reactie rechtvaardigde. De stilte werd intimiderend, en uiteindelijk werd het Helen te veel.

‘Ze hadden er zelfs plezier in om de boel uit te halen! Daar ben ik echt van geschrokken. En ik vraag me af wie hier nu eigenlijk gek is.’

‘Die vraag verraadt een gezonde kijk op de dingen,’ zei hij waardeerend. ‘Ook al is “gek” een woord dat we niet meer gebruiken. Ten-

minste, niet als het over de patiënten gaat.’ Hij leek plezier in het gesprek te krijgen. ‘Ik kan u blijkbaar niet overhalen om te gaan zitten. Maar hebt u er bezwaar tegen als ik dat wel doe? Mijn rug begint op te spelen.’

‘Natuurlijk, ga uw gang.’

Hij ging weer zitten, zonder zijn blik van haar af te wenden. ‘Hoe dan ook, u hebt gelijk. Ik ben het volkomen met u eens.’

‘En dan nog iets.’ Op zo’n snelle overwinning had ze niet gerekend, maar ze was nog niet klaar. ‘Heeft iemand de moeite genomen om de patiënten te vragen wat zij ervan vinden?’

‘Nogmaals, u hebt gelijk. Ik ben het met u eens. Maar wat wilt u dat ik doe? Er is waarschijnlijk een tekort aan materiaal.’

‘Ja. Tenminste, dat zeiden ze. Ik ben ervan overtuigd dat ze het niet kwaad bedoelden. Dat ze proberen er het beste van te maken,’ zei Helen, ondanks alles toch milder gestemd door zijn reactie.

‘Geld is altijd het probleem.’ Hij slaakte een zucht. ‘Afijn, ik zal zien wat ik kan doen.’

‘Dank u wel... dokter Rudden.’

‘Gil. Noemt u me alstublieft gewoon Gil.’

Ze verliet zijn spreekkamer met een merkwaardige fladderende sensatie in haar oren, terwijl haar hart sneller klopte dankzij de behaalde overwinning. En ze was zich bewust van een ongrijpbare verbondenheid; van een gevoelsband zoals die kan ontstaan wanneer twee mensen elkaar voor het eerst echt hebben opgemerkt.

Toen ze amper een week later het parkeerterrein op reed, stond daar een grote vrachtwagen met de deuren van de laadruimte wijd open. Er werden reusachtige kartonnen dozen uitgeladen en voor de ingang van het ziekenhuis opgestapeld. Nadat ze haar scooter had geparkeerd, zag ze dat een van de dozen was gescheurd, waardoor de inhoud eruit pulde. De dozen waren gevuld met strengen wol. Charlie, de hulpconciërge, kwam al met een steekkar aanlopen.

‘Ik heb een bestelling voor dokter Rudden,’ zei de chauffeur terwijl hij de laatste doos uit de vrachtauto haalde.

‘Waar moet hij dat allemaal laten?’ mopperde Charlie met een bedenkelijk gezicht. ‘Dat past nooit in zijn spreekkamer.’

‘Het is voor de afdeling bezigheidstherapie,’ zei Helen. ‘Breng het daar maar naartoe. Ik zal tegen dokter Rudden zeggen dat de wol er is.’

Hoewel ze hem ’s ochtends vaak op het parkeerterrein had gezien, waar hij zijn Ford Zephyr – een patserbak volgens haar vader – zwaar op zijn vaste plek zette, hadden ze elkaar niet meer gesproken sinds ze haar hart bij hem had gelucht. Ze besloot naar hem toe te gaan om hem te bedanken. Onderweg controleerde ze haar uiterlijk in de glazen deur van het dagverblijf. Op haar kloppen kwam geen antwoord, dus ze zette – teleurgesteld – koers naar haar eigen domein.

Toen ze binnenkwam, stond hij voor de reproductie van Dürers *Melencolia I*, die boven haar bureau hing. Ze had de Dürer van haar studentenkamer meegenomen naar de kamer die ze huurde bij een hospita, en inmiddels had ze hem hier opgehangen. Toen hij de deur hoorde opengaan, draaide hij zich om.

‘Wat heb je het hier gezellig gemaakt,’ zei hij waardierend, en daarmee was hij de eerste die oog had voor haar inspanningen en dat ook uitsprak.

‘Ach, ik ben hier de hele dag, dus dan kan ik het maar beter gezellig maken. Ik was al bij je aan de deur,’ voegde ze er haastig aan toe, om te voorkomen dat het gesprek een andere wending nam. ‘Om te bedanken voor de wol. Die werd net afgeleverd toen ik kwam aanrijden. Dozen vol! Dat heb je snel voor elkaar weten te krijgen.’

Hij haalde zijn schouders op. ‘Eerlijk gezegd is dat nauwelijks mijn verdienste. Ik heb wat privépatiënten die graag iets goeds doen voor hun medemens. Dus ik hoefde het probleem maar ter sprake te brengen, of het was opgelost. Dat betekent dat ik jónú moet bedanken voor het signaleren. Een frisse blik doet soms wonderen.’

Ze keken elkaar recht in de ogen, maar de betovering werd verbroken doordat er zachtjes op de deur werd geklopt. Haar eerste patiënten kwamen eraan.

‘In een gekkenhuis, bedoel je?’ had haar moeder gezegd toen ze belde om te vertellen dat ze in Westbury Park ging werken. ‘O, Helen.’

Ze had niet verwacht dat ze haar zouden feliciteren. Haar ouders waren geen mensen die vreugde ontleenden aan andermans succes. Bovendien koesterde haar moeder een diepe afkeer van elke vorm van invaliditeit. Een afkeer die Helen inmiddels herkende als een fobie. ‘Kijk maar niet. Hij is een beetje raar,’ had ze gefluisterd terwijl ze de kleine Helen meesleurde naar de andere kant van de straat, om een jongetje met een spalk te ontwijken, of een oude man die in zichzelf liep te mompelen. Ze ging zelfs niet meer naar de kerk vanwege een vrouw in een rolstoel, helemaal achterin bij de uitgang, die kreunde en wild met haar hoofd bewoog tijdens het bidden.

‘Zo noemen we dat allang niet meer,’ wees Helen haar enigszins scherp terecht.

‘Noem het zoals je wilt. Maar het is en blijft een huis vol hele rare mensen.’ Haar huivering was door de telefoon voelbaar. ‘Rare mensen’ waren ook de reden geweest waarom ze bezwaar had gemaakt toen Helen naar de kunstacademie wilde, die volgens haar werd bevolkt door bohemienachtige types, communisten en andere ‘gedegegereerden’. Ze had zich ermee verzoend toen Helen de opleiding ogenschijnlijk ongeschonden had afgerond en lerares was geworden op een middelbare meisjesschool in Hertfordshire. In haar ogen een respectabele maar tijdelijke stoplap totdat er een man in Helens leven kwam. Maar voor Helens keuze om in Westbury Park te gaan werken kon ze geen enkel begrip opbrengen.

‘Had je het niet naar je zin op die school? Ik had de indruk van wel.’

‘Ik had het er prima naar mijn zin. Maar het werd gewoon tijd voor iets anders.’

‘Nou, reken maar dat het anders is. Mensen in een dwangbuis die denken dat ze Napoleon zijn.’

‘Je houdt er zulke victoriaanse opvattingen op na.’ Ondanks zichzelf schoot Helen in de lach. ‘Mensen worden ziek, en wij proberen ze beter te maken, net als in elk ander ziekenhuis. Hoe dan ook, het betekent dat ik moet verhuizen. Naar Croydon. Veel dichterbij jullie en

bij Clive.’ Ze zei het alsof dat een van haar beweegredenen was geweest. Terwijl ze dat eerder als een nadeel beschouwde.

‘Croydon?’ herhaalde haar moeder nadenkend, nadat ze blijkbaar vergeefs had gezocht naar nog meer huiveringwekkende psychiatrische stoornissen. ‘Volgens mij werkt de man van onze Kathleen daar in een inrichting. Misschien wel dezelfde als waar jij nu naartoe gaat.’

‘Wie is “onze Kathleen”?’ vroeg Helen. Haar moeder kwam uit een grote familie, die door de fysieke afstand en door uiteenlopende gradaties van voorspoed en succes uiteen was gevallen. Vandaar dat de naam slechts vaag een belletje deed rinkelen.

‘De jongste van mijn nicht Mary. Volgens mij wonen ze niet ver bij Clive en June vandaan.’

‘Maar je ziet ze nooit.’

‘Ach, ze is veel jonger dan wij. Meer jouw leeftijd. En we hadden wat wrijving met Mary toen we Kathleen niet als bruidsmeisje kozen bij ons trouwen.’

‘Maar dat is meer dan veertig jaar geleden! Daar zijn ze nu toch niet meer boos om?’

‘Nee, het is vast en zeker allang vergeten en vergeven. Ook al zijn wij niet uitgenodigd toen Kathleen ging trouwen. We hebben wel een cadeau gestuurd. Een olie-en-azijnstel van Royal Worcester. En dat was niet goedkoop.’ Het bleef even stil. ‘Maar we hebben nooit een bedankje gekregen.’

Wat Helen zich later van dit gesprek herinnerde, was haar moeders talent om zich zelfs na tientallen jaren nog steeds onheus bejegend te voelen. Dat de man van de dochter van haar nicht Mary misschien ook in Westbury Park werkte, was het ene oor in, het andere oor uit gegaan. Dus toen ze op een avond een telefoontje kreeg van Kathleen Rudden, met de uitnodiging om bij hen te komen eten, duurde het even voordat ze het verband legde.

De Ruddens woonden in een victoriaanse villa in een buitenwijk. De achtertuin grensde aan de sportvelden van een jongensschool. Daar werd op dat moment een cricketwedstrijd gespeeld. Helen

hoorde het korte, droge geluid van een bal die werd geslagen, gevolgd door luid gejuich, toen ze met een doosje vruchtenbonbons het tuinpad op liep. De bonbons waren een afscheidscadeau geweest van een leerling op de school waar ze had gewerkt, en ze had het doosje bewaard voor een gelegenheid zoals deze. Ze had zich Gil met zijn air van vermoeide minachting voor conventies niet in zo'n keurige, voorname buurt voorgesteld, maar het maakte dat ze zich iets minder slecht op haar gemak voelde. De ontdekking dat hij niet alleen getrouwd was, maar ook nog verre familie, had haar uit haar evenwicht gebracht.

Ze was beslist niet ijdel, maar ze wist dat ze er goed uitzag. Dat beees, behalve de spiegel, alle aandacht die ze – gewild en ongewild – van mannen kreeg. Op haar beurt was zij zelden serieus in hén geïnteresseerd. Het had haar nooit ontbroken aan potentiële partners, maar die relaties waren altijd stukgelopen op het moment dat de man in kwestie over trouwen begon; iets wat bij haar onveranderlijk een gevoel van claustrofobie opriep en de dringende behoefte om te ontsnappen. Ze was ervan overtuigd dat ze zich de vluchtige spanning tussen Gil en haar bij hun eerste echte ontmoeting niet had verbeeld. Maar hij was getrouwd, dus niet beschikbaar. Hoe teleurstellend dat ook mocht zijn, ze had hem als romantische optie onmiddellijk afgeschreven en zich voorgenomen hem vanuit een louter antropologische interesse in zijn huiselijke habitat te bestuderen.

De bel zoemde, en het duurde niet lang of er verscheen een vaag silhouet achter het glas in lood van de voordeur. Toen die opening bleek het silhouet toe te behoren aan een slanke vrouw van halverwege de veertig met blond haar en een blozende teint die door haar zware make-up heen schemerde.

'Dag!' Ze stak – tevergeefs – haar been uit om te voorkomen dat een cyperse kat ontsnapte. 'Kathleen,' stelde ze zich voor. 'Kom binnen.' Het glas dat ze in haar hand hield, was leeg, op een stukje citroenschil na. 'We zitten aan de gin.' Ze wierp een blik over Helens schouder. 'Je bent op de motor!' zei ze bewonderend bij het zien van de scooter, die langs de stoeprand stond geparkeerd.

‘Het is maar een Vespa. Hij gaat niet veel sneller dan het karretje van de melkboer.’

‘Toch lijkt het me handig voor in de stad. Een stuk handiger dan onze auto. Dat is zo’n bakbeest om te parkeren. Ik kan amper over de motorkap heen kijken.’

In de hal gaf Helen haar het doosje bonbons, en de uitbundigheid waarmee Kathleen haar bedankte, deed haar vermoeden dat de bonbons opnieuw ergens in een kast zouden belanden. Totdat zich een gelegenheid voordeed om ze door te geven. Op een ondiepe plank langs de muur prijkte een verzameling beeldjes en prullaria waarin Helen geen enkele samenhang kon ontdekken. Chinese draken stonden schouder aan schouder met porseleinen bloemenmeisjes, houten olifanten en theekoppen ter ere van de kroning van Elizabeth II. Een kruidige geur van vlees en uien wekte de hoop dat het eten een stuk smakelijker zou zijn dan het blik spaghetti met varkensvlees dat haar hospita, Mrs Gordon, stond op te warmen toen Helen van huis ging.

Gil zat in een diepe fauteuil, verdiept in *The Times*, en liet de ijsblokjes in zijn glas rondansen. *Le Sacre du Printemps* van Stravinsky schalde door de kamer. Muziek die qua stijl en volume – Waarom zo hard? Was dat opzet, vroeg Helen zich af – volstrekt ongeschikt was als achtergrond voor een etentje. Bij haar binnenkomst stond hij beleefd op uit zijn stoel, en hij schrok merkbaar toen hij zag dat zij het was. Vervolgens keerde hij zich in verwarring naar zijn vrouw.

‘O, Gil, sta Helen niet zo aan te gapen. Straks denkt ze nog dat ze niet welkom is. Helen is de dochter van Nancy, een nicht van mama. Ze werkt ook in Westbury. Dat heb ik je verteld!’

Ze liep met grote stappen naar de grammofoonspeler en nam de naald van de plaat met een gekras dat Helen en Gil deed huiveren. De stilte die volgde was abrupt, bijna wreed.

‘Ja, sorry. Dat had je gezegd. Maar blijkbaar heb ik na “nicht van mama” niet verder geluisterd.’ Hij keerde zich weer naar Helen. ‘Wat een aangename verrassing.’

‘Dus jullie kennen elkaar?’ Kathleen keek van de een naar de ander.

‘Ja. Helen kwam in haar eerste week mijn spreekkamer binnenva-

len om me een uitbrander te geven over het knopen van tapijten.’

‘En met succes.’ Helen schoot in de lach bij zijn versie van wat er was gebeurd, ook al kon ze die niet ontkennen. ‘Dankzij die rijke cliënten van je hebben we nu meer dan genoeg wol.’

Kathleens gezicht verried dat hij het verhaal thuis niet had verteld, dus terwijl Helen de zaak uitlegde, verdween Gil naar de keuken om drankjes in te schenken.

‘Ja, mijn man grossiert in vrouwelijke cliënten die hem allemaal naar de ogen kijken.’

Op dat moment kwam Gil terug met drie glazen waarin ijsblokjes rinkelden. De inhoud was verdacht blauw en stroperig, en bij de eerste slok kreeg Helen een branderig gevoel in haar neus en steeg de alcohol haar naar het hoofd. Ze was nog aan het bijkomen toen er in de gang geschuifel klonk. Even later verschenen er twee kinderen in de deuropening. Een jongen en een meisje. In pyjama.

‘Susan en Colin wilden graag even gedag zeggen voordat ze naar bed gaan.’ Kathleen wenkte hen.

Het meisje – Helen schatte haar op een jaar of tien – was heel dun en bleek en bijna verlamd door verlegenheid. Haar jongere broertje had glimmende wangen en een vrijmoedige glinstering in zijn ogen. Op de borstzak van zijn pyjama was een Amerikaanse politiebade gespeld, achter de ceintuur van zijn kamerjas stak een zilveren pistool met een lange loop.

‘Dit is Helen,’ stelde Kathleen haar voor. Jullie achterachterachter-nicht, of zoiets. Zeg maar gedag.’

‘Dag,’ mompelden de kinderen, verlegen schuifelend.

‘Hallo,’ zei Helen, die zich van de weeromstuit ook slecht op haar gemak voelde.

Het was dan ook erg ongemakkelijk, om haar beste beentje te moeten voorzetten tegenover kinderen die ze nog nooit had gezien. Had ze er maar aan gedacht iets voor ze mee te brengen. Kleurpotloden of een verfdoojse. Iets waardoor ze haar aardig vonden.

‘Dat pistool ziet er wel heel echt uit, Colin,’ zei ze, want ze voelde dat hij daar erg trots op was.

‘Het is een Colt Buntline Special,’ vertelde het kind met gloeiende wangen. ‘Dat heb ik gewonnen! Bij een prijsvraag.’

‘Wat geweldig! Wat moest je daarvoor doen?’

‘Een kleurplaat insturen.’

‘Sjonge, wat geweldig!’

‘Zeg dat wel, ja,’ mopperde Gil. ‘Sinds hij dat ding heeft, ligt hij voortdurend in hinderlaag en worden we bijna constant beschoten.’

‘Zo, en nu naar bed.’ Kathleen stuurde de kinderen met een vastberaden knikje naar boven. ‘Jullie mogen nog even lezen, maar elk in je eigen kamer.’

Ze vertrokken met hangende schouders, teleurgesteld dat ze werden verbannen van alle leuke dingen die de grote mensen gingen doen. De zon stond nog boven de bomen, op het cricketveld werd nog steeds gespeeld, dus het leek Helen dat ze wel erg vroeg naar bed werden gestuurd. Wat waren kinderen toch machteloos. Overgeleverd aan de willekeur van hun ouders. Geen wonder dat ze zich vastklampden aan een speelgoedpistool.

‘Ik hoop niet dat ze vanwege mij extra vroeg naar bed moeten,’ zei ze verontschuldigend.

‘O, maak je geen zorgen. Daar gaan ze naar hartenlust misbruik van maken.’

‘Waarschijnlijk spelen ze de hele avond monopoly,’ viel Gil haar bij. ‘Genadeloze kapitalisten, dat zijn het.’

Ze aten in de eetkamer met uitzicht op de tuin. De glimmend gewreven eiken tafel was gedekt met het mooie servies. Althans, dat vermoedde Helen bij het zien van het Royal Worcester. Het beruchte olie-en-azijnstel was ongetwijfeld gesneuveld in het natuurlijke verloop der dingen waardoor trouwcadeaus met het verstrijken der jaren sterk uitdunden. In huize Hansford had Helens vader de zout- en pepervaatjes – het waren nu eenmaal perfecte projectielen – met enige regelmaat tijdens een driftbui tegen de muur gesmeten. Het was iets wat ze zich bij de Ruddens niet kon voorstellen.

De schaal met goulash, de bron van de verleidelijke geuren, zag er veelbelovend uit, maar bleek bij nadere kennismaking die belofte niet

in te lossen. De dobbelsteentjes vlees hadden niet lang genoeg gesud-
derd. Ze waren zo taai dat Helen ze amper aan haar vork kon prikken en
de grootste moeite had met kauwen. De goulash werd geserveerd met
aardappelpuree en met sperziebonen uit blik, die weliswaar nergens
naar smaakten, maar tenminste verteerbaar waren. Nadat ze uit beleefd-
heid langdurig op een stuk vlees had gekauwd en het vervolgens maar
in z'n geheel had doorgeslikt, waardoor ze het gevoel kreeg dat ze stik-
te en er tranen in haar ogen brandden, zag Helen dat Gil en Kathleen
het vlees zonder commentaar naar de rand van hun bord schoven.
Opgelucht volgde ze hun voorbeeld. Het gesprek kwam onvermijde-
lijk op het weinige dat ze gemeen hadden: het feit dat ze – verre – fa-
milie waren, en dat Helen en Gil allebei in Westbury Park werkten.

‘Ik vond het jammer dat je ouders niet konden komen,’ zei Kath-
leen. ‘Het was zo’n leuke verrassing om van je moeder te horen. Dus
ik had ze ook uitgenodigd voor vanavond, maar ze komen blijkbaar
nauwelijks meer de deur uit.’

Ze schonk zichzelf met onvaste hand nog eens in. Het ontging He-
len niet dat Gil zijn glas rode wijn onaangeroerd liet. En ineens be-
greep ze het. De enige reden dat hij zichzelf ook had ingeschonken,
was om te voorkomen dat zijn vrouw de hele fles leegdrank.

‘Dat komt door mijn vader. Hij is nog net bereid om eens in de
zoveel tijd bij mijn broer op visite te gaan, maar verder is hij met geen
stok de deur uit te krijgen. En zijn stoel.’

‘Dat moet erg zwaar zijn voor je moeder. Kan ze niet gewoon alleen
gaan?’

‘Geen idee. Misschien wil ze dat wel niet.’

‘Ach, waarschijnlijk zijn ze op hun manier gelukkig,’ veronderstel-
de Kathleen.

‘Nee, zo zou ik het niet willen noemen. Ze leven onder één dak, veel
meer is het niet.’ Helen had het met anderen nooit over het huwelijk
van haar ouders. In haar omgeving kende niemand hen goed genoeg
om daarin geïnteresseerd te zijn. Behalve Clive. En die kende hen te
goed om het erover te willen hebben. Bovendien hield hij er merk-
waardige opvattingen op na als het ging om discretie en loyaliteit.

June zou de tekortkomingen van haar schoonouders maar al te graag tot op het bot hebben ontleed, maar Helen was niet in haar mening geïnteresseerd. En dus vroeg ze er niet naar.

Ooit waren haar ouders gelukkig geweest. In de oorlog, toen ze ieder hun eigen leven hadden geleid. Haar vader had bij het uitbreken van de oorlog vrijwillig dienst genomen bij de genie. Iets waar zijn vrouw nog altijd verbitterd over was, omdat hij haar in de steek had gelaten. Maar hij had de tijd van zijn leven gehad, in een mannenwereld, met werk dat ertoe deed. En op haar manier was Helens moeder ook gelukkig geweest. Ze was naar haar zus in New Forest gevlucht, veilig voor Hitlers bommen en de driftbuien van haar man, met haar dochter helemaal voor zich alleen.

‘Misschien moet ik eens bij ze langsgaan. Wat vind je?’ Kathleen ruimde de borden af, met op de rand het vlees dat ze alle drie hadden laten staan.

‘Dat zou mijn moeder enig vinden. En mijn vader trekt zich terug in de schuur. Vrouwen die honderduit praten en het gezellig hebben, daar kan hij niet zo goed tegen.’

Gil schoot in de lach. Maar het klonk alsof hij met haar te doen had, dacht Helen.

‘Zo te horen is hij nogal een tiran,’ merkte Kathleen op.

‘Ach, hij is niet anders dan de meeste mannen,’ zei Helen vergoelijkend, uit angst dat Kathleen spijt kreeg van haar voorstel om bij haar ouders langs te gaan. ‘Mannen vertrouwen het vaak niet als vrouwen plezier hebben zonder dat zij daar de aanleiding toe zijn.’ Ze vermeed het om Gil aan te kijken, opdat hij niet zou denken dat ze hem uitdaagde te reageren. Maar dat deed hij evengoed.

‘Je bent wel erg streng, Helen,’ zei hij zonder een spoor van rancune. ‘Ik zie het al. Ik moet op mijn tellen passen.’

‘Dat zou ik maar doen, ja.’ Kath liep met de borden naar de deur. ‘Je bent in de minderheid.’

‘Twee tegen een. Ik voel dat de gelederen zich sluiten.’

‘De loyaliteit van een echtgenote en een collega verbleken bij de solidariteit van vrouwen onderling, vrees ik.’ Helen glimlachte.

‘Zo is het maar net,’ viel Kath haar bij. ‘Als jullie me willen verontschuldigen, dan haal ik het toetje.’

Gil keek Helen aan. ‘Bij wie heb je gesolliciteerd? Meestal ben ik ook bij die gesprekken. Maar in jouw geval niet.’

‘Bij de geneesheer-directeur en dokter Frant.’

‘O, Lionel.’ Hij deed zijn best om neutraal te klinken. ‘Wat vond je van hem?’

‘Ik was meer geïnteresseerd in wat hij van mij vond. Maar hij leek me nogal afstandelijk. Niet echt een warme persoonlijkheid.’

‘Dat heb je goed gezien.’

‘Maar de geneesheer-directeur was heel aardig. Echt buitengewoon sympathiek.’

Dr. Morley Holt had haar destijds een rondleiding gegeven door het ziekenhuis en over het terrein, langs de kassen en de moestuin, de werkplaats en de drukkerij, de dagverblijven en de recreatiezaal met zijn parketvloer vol deukjes van naaldhakken. Overal waar ze kwamen, keerden de patiënten zich als zonnebloemen naar hem toe, verlangend naar zijn warmte, en hij bleef regelmatig staan voor een paar bemoedigende woorden. Helen had zich als een hoveling gevoeld die de monarch op zijn koninklijke ronde mocht vergezellen.

‘Morley is een goed mens. Volgens de overlevering was zijn eerste daad toen hij in de jaren veertig in Westbury begon, de hekken openzetten. En ze zijn sindsdien nooit meer dicht geweest. Westbury Park is bij hem in goede handen. Hij heeft heel veel slechte behandelmethodes afgeschaft. Je kunt rustig zeggen dat hij ons uit de middeleeuwen vandaan heeft gesleept.’

Helen wist wat hij bedoelde. Ze dacht aan haar eerste bezoek aan een insulineafdeling. Aan de patiënten die in het donker lagen, in coma gebracht met een insuline-injectie, als een griezelig realistische nabootsing van de dood. Het had haar eerder een marteling dan een therapie geleken. Alles in haar was ertegen in opstand gekomen. Wanneer de dokter dat wilde, werden ze door het toedienen van glucose via een sonde weer bijgebracht. Het was een gruwelijke ervaring geweest die haar de rest van haar leven zou bijblijven.

‘Dat is een van de redenen waarom ik bij Westbury Park heb gesolliciteerd. Ik had er zoveel goeds over gehoord, en toen ik voor het eerst over het terrein liep, deed het me meer aan een universiteit denken dan aan een ziekenhuis.’ Op de gazons zaten mensen te lezen, of gewoon te genieten van de zon. Op het eerste gezicht hadden het studenten kunnen zijn. Totdat de uiteenlopende leeftijden en het onverzorgde uiterlijk van sommigen die eerste indruk tenietdeden. Patiënten werkten zonder supervisie in de moestuin of wieden onkruid in de bloembedden. En toen ze langs een open raam kwam, hoorde ze pianoklanken.

‘Kan ik je een sigaret aanbieden?’ Gil klopte op zijn zakken en haalde een enigszins geplet pakje Players tevoorschijn. ‘Susan heeft astma. Dus binnen rook ik niet. Maar we kunnen de tuin in gaan.’

‘Ik rook niet, maar ga gerust je gang. Mijn vader rookt drie pakjes per dag. Dus mij niet gezien.’

‘Dan rook ik ook niet. Ik kan best zonder.’

Kath kwam terug uit de keuken met een pudding ter grootte van een baksteen, waarin aardbeien en frambozen leken te zweven. Met een triomfantelijk ‘Ta-daaaa!’ zette ze hem op tafel.

‘Mooi,’ zei Gil plichtsgetrouw.

In de ogen van Helen was het meer iets voor een kinderdagverblijf, maar het fruit was royaal in kirsch gedrenkt, en dat was te proeven. De pudding werd geserveerd in plakken, met dunne room en een waaivormig wafeltje.

‘Hoe ben je in dit werk terechtgekomen?’ vroeg Kathleen. ‘Je moeder vertelde dat je tot voor kort voor de klas stond.’

‘Dat klopt. Ik gaf kunstzinnige vorming op een meisjesschool in Hertfordshire. En daarnaast werkte ik als vrijwilliger in een psychiatrisch ziekenhuis. Veel van de patiënten waren veteranen uit het leger. Daar heb ik iemand leren kennen die ik enorm bewonder. Pam Hickey. Ze gaf creatieve therapie.’

‘Die ken ik ook!’ Gil was op slag weer geïnteresseerd. ‘Was dat in Napsbury?’

‘Ja, dat klopt. Pam heeft me aangemoedigd om bij Westbury Park

te solliciteren. Ze zei dat de aanpak en de visie overeenkwamen met die van Napsbury. Dus dat ik daar goed werk zou kunnen doen. Inmiddels werkte ik in de schoolvakanties al drie jaar als vrijwilliger, en dat schonk me meer voldoening dan lesgeven.’

‘Dan heb je Ronnie Laing ook ontmoet,’ zei Gil.

‘Niet echt. Ik was maar een eenvoudige vrijwilliger. Daar stond hij mijlenver boven. Volgens mij zág hij me niet eens.’

‘O, reken maar dat hij je heeft gezien,’ merkte Kathleen op.

‘Ik ben nogal een bewonderaar van hem,’ vertelde Gil. ‘Hij gaat met iets bijzonders komen. Dat weet ik zeker. Je zou *Het verdeelde zelf* eens moeten lezen. Het is zo interessant wat hij daarin schrijft.’

‘Dat heb ik al gelezen.’

Gil keek op, alsof ze daarmee punten had gescoord. ‘Wat vond je ervan?’

‘Ik vond het behoorlijk pittig,’ moest Helen bekennen. ‘Zowel zijn woordgebruik als zijn ideeën. Maar ook opwindend.’

‘Ik ben niet verder gekomen dan het voorwoord,’ vertelde Kathleen opgewekt.

‘Er zijn er genoeg die niets van hem moeten hebben,’ gaf Gil eerlijk toe. ‘Lionel Frant is bepaald geen fan. Maar ik ben geneigd het met Helen eens te zijn. Ik vond zijn ideeën ook opwindend.’

‘Als je verder nog leestips hebt, dan hoor ik die graag,’ zei Helen, opgetogen door hun gedeelde enthousiasme en gestreeld door het feit dat hij haar intellectueel als zijn gelijke behandelde. Hij had geen betere manier kunnen bedenken om haar tot zijn volgeling te maken.

‘Kijk gerust in de kast op mijn spreekkamer. Je kunt alles van me lenen wat je aanspreekt.’

Het gesprek ging verder over gemeenschappelijke voormalige collega’s totdat de trap kraakte en Colin in de deuropening verscheen. Hij wreef met zijn knokkels in zijn ogen en zei dat hij akelig had gedroomd.

‘Ga maar weer naar bed,’ zei zijn moeder. ‘Ik kom zo bij je.’

Dat was voor Helen het teken dat het tijd werd om te gaan. Ze had een leuke avond gehad, en het was interessant geweest om Gil in hui-

selijke kring mee te maken; thuis was hij een stuk minder intimiderend, als het ware getemd door elementen als wonen in een buitenwijk, het ‘mooie servies’, het driedelige pak en de tuttige beeldjes en prullaria, waarvan ze sterk het vermoeden had dat Kathleen die had uitgezocht; dat Gil zich daar niet mee bezighield.

Ze verwachtte niet dat de uitnodiging een vervolg zou krijgen. Op haar kamer bij Mrs Gordon – inclusief alle maaltijden, ’s avonds na tien uur geen bezoek – kon ze niemand ontvangen, en zonder een element van wederkerigheid zag ze niet hoe het contact kon worden voortgezet. Nu Kathleen zich van haar verplichting jegens haar familie had gekweten, zou ze ongetwijfeld niets meer van zich laten horen.

De volgende dag was het zaterdag, en Helen schreef een kort bedankkaartje waarin ze aardige dingen zei over het eten – niet over het taaie vlees – en over de kinderen, en over de gesprekken die ze hadden gevoerd. Ze had het briefje op de post kunnen doen, dan zou het maandag bij de Ruddens worden bezorgd. Maar ze stopte het in haar tas om het persoonlijk aan Gil te overhandigen, met als excuus dat een postzegel geld kostte.

Haar strategie, die ze niet als zodanig wilde erkennen, bleek onnodig, want toen ze maandag op haar werk kwam, had Gil zich alweer in haar domein genesteld, hij zat onderuitgezakt in de rieten stoel die deel uitmaakte van haar stilleven, met één been gebogen, de enkel op de knie van het andere been. Hij stond niet op toen ze binnenkwam.

‘Goeimorgen!’ Ze haalde meteen het kaartje tevoorschijn. ‘Alsjeblieft. Bedankt voor de leuke avond. Het was erg gezellig.’

Hij snoof minachtend. ‘Je vond het vast heel saai.’

‘Helemaal niet.’

‘Ik wist niet dat jij het bezoek was dat kwam eten. Kath heeft hordes familieleden. Stuk voor stuk afschuwelijke mensen. Ik dacht dat het er daar een van zou zijn.’

‘Ik ben óók familie.’

Hij glimlachte, pakte de appel van de fruitschaal en was verbaasd toen die niet echt bleek te zijn.

‘Als ik had geweten dat jij het was, had ik meer moeite gedaan.’

Helen voelde dat haar wangen begonnen te gloeien. Hij ging met zijn compliment ver buiten zijn boekje. Om haar ongemakkelijkheid te verbergen deed ze haar jasje uit, hing het aan een knaapje en schoot haar witte jas aan. Op zijn beurt leek Gil volmaakt op zijn gemak, zonder enige haast om te vertrekken.

‘Hoe bedoel je, meer moeite?’ vroeg ze, geamuseerd door zijn burgerlijke vertoon van hoffelijkheid.

‘O, geen idee. Waarschijnlijk had ik dan een wat groter, onderhouderder gezelschap opgetrommeld.’

Ze voelde dat hij naar haar keek terwijl ze haar jas dichtknoopte en de knutselscharen, een elastiekje en haar favoriete houtskoolstift in haar zakken stopte; allemaal spullen die anders zouden verdwijnen. In de paar weken dat ze inmiddels in Westbury Park werkte, had ze geleerd dat, bij het ontbreken van andere aanwijzingen, iemands status kon worden afgeleid uit de inhoud van zijn of haar borstzak. Bij dokters was dat een vulpen, bij verpleegkundigen een thermometer, bij patiënten een tandenborstel.

‘Ik vond het heel onderhoudend,’ zei ze toen ze haar voorbereidingen had afgerond. ‘Anders had ik die avond op mijn kamer gezeten, met de poedel van Mrs Gordon als enig gezelschap.’

‘De poedel van Mrs Gordon. Dat klinkt als een nummer van Noël Coward. Afijn, ik moet maar eens aan de slag.’ Hij werkte zich over-eind. ‘Maar ik zit hier graag. Ik vind deze ruimte erg rustgevend.’

‘Van een tot twee is er meestal niemand. Dan ben ik in de kantine. Dus voel je vrij om hier te gaan zitten.’

‘Dank je wel. Maar zonder jou is het niet hetzelfde.’

Toen de deur achter hem was dichtgevallen, ademde Helen langzaam en diep uit. Ze betrapte zich erop dat ze steun zocht bij de rugleuning van de stoel en dat haar hart razendsnel klopte als bij een abrupt ontwaken, een combinatie van fysieke opwindning en een zweem van gevaar. Dat gevoel kende ze niet; het was heel anders dan de kalme affectie die ze had gevoeld voor haar vorige geliefde die over trouwen was begonnen. Ze nam zich voor er alles aan te doen om Gil

te ontlopen. Maar ze wist meteen dat ze dat niet zou doen. Want ze keek nu al uit naar hun volgende ontmoeting.

Eerder verschenen van Clare Chambers:

Leren zwemmen
Een broeierige zomer
In een ander licht
Geluksmomenten

Eerste druk januari 2025

Oorspronkelijke titel *Shy Creatures*

Oorspronkelijke uitgever Weidenfeld & Nicolson, een imprint van The Orion Publishing Group Ltd, Londen

Copyright © 2024 Clare Chambers

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2024 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Erica Feberwee

Omslagontwerp De Weijer Design, Baarn

Omslagbeeld © Hachette UK

Opmaak binnenwerk Mat-Zet bv, Weesp

ISBN 978 90 261 7453 7

ISBN e-book 978 90 261 7454 4

ISBN luisterboek 978 90 261 7887 0

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.